

Toimintasuunnitelma 2021-2022

SOSIAALITAITO OY – SOCIALKOMPETENS AB

Esipuhe

Sosiaali- ja terveystalvelujen kenttää ja sen toimintaa ovat yli kymmenen vuoden ajan leimanneet eri tasoiset muutos- ja uudistusprosessit, jotka osaltaan ovat vaikuttaneet toimialan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus jatkaa aiemmin keskeytyneitä sosiaali- ja terveystalvelujen rakenneuudistushankkeita (sote-uudistus). Uudistuksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaan kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua. Tämän uudistuksen toimeenpano luo leimansa myös Sosiaalitaidon toimintaan seuraavien vuosien aikana.

Meneillään oleva uudistus jakaa esityksen mukaan Uudenmaan viiteen erilliseen alueeseen, hyvinvointialueeseen (Helsinki, Itä-Uusimaa, Kerava/Vantaa, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa) muuntaen samalla perinteiset yhteistyöalueiden rajat. Näin käy myös sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan rajoille. Sosiaalitaidon toiminta-alue jakautuu uudessa tilanteessa kolmen hyvinvointialueen (Kerava/Vantaa, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa) alueelle. Sanomattakin on selvää, että tämä tuottaa tarpeen tarkastella myös alueellisen kehittämisen rajoja uudelleen.

Meneillään oleva sote-uudistus käynnistyy toiminnan uudistamisesta ja hallinnollisten puitteiden luomisella. Syksyllä 2020 eduskunnan käsittelyyn tulevassa lakipaketissa ei ole säädöksiä siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon TKIO-toiminta (tutkimus, kehittäminen, innovaatio, opetus) jatkossa organisoidaan. Tämä tuottaa osaltaan epävarmuutta siihen, miten sosiaalihuollon kehittäminen ja sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta jatkuu uusissa rakenteissa. Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajat toivat tähän liittyvän huolensa esiin lausunnossaan Sosiaali- ja terveysministeriölle 25.9.2020 todeten mm. että ”*sosiaalihuoltoa tulisi kehittää (ja tutkia) sekä sote -maakunnissa että yhteistyöalueilla. Myös kansallinen ohjaus ja viitekehys nähdään tärkeänä, jotta kehittäminen jatkuu ja vahvistuu kaikissa maakunnissa niiden eroista ja resursseista huolimatta*”.

Tähän dokumenttiin on kirjattu se tiekartta, jolla Sosiaalitaito kulkee edessä olevan muutosprosessin läpi. Tie on kirjattu riittävän leveäksi, jotta matkan varrella eteen tuleviin ennakoimattomiin asioihin ja tapahtumiin voidaan joustavasti reagoida. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä yhtiön hallituksen ja henkilöstön kesken. Laadintaprosessia lisäksi tuki keskeisimmille yhteistyökumppaneille toteutettu kysely, johon vastasi noin 50 alan toimijaa.

Sosiaalitaito Oy täyttää 20 vuotta 14.12.2021. Maailma ja Suomi on muuttunut melkoisesti näiden 20 vuoden aikana. Myös sosiaalihuolto on muuttunut, sen asema vahvistunut, ja paljon merkittäviä edistysaskelaita otettu (mm. sosiaalihuollon ammattihenkilölaki, sosiaalityön tutkimuksen VTR-rahoitus, sosiaalihuoltolain uudistus).

Tulevat vuodet ovat erityisen tärkeitä sosiaalihuollon aseman turvaamisen kannalta, sillä ainakin lähtötilanteessa sote-uudistus näyttäytyy ensisijaisesti terveydenhuollon uudistushankkeena. Muutos on aina myös mahdollisuus, ja tähän mahdollisuuteen on kaikkien sosiaalihuollon toimijoiden omalta osaltaan tartuttava.

Sosiaalitaidon toiminnan periaatteet ja toimintaidea

Sosiaalitaidon kaikessa toiminnassa kulkee läpäisevänä periaatteena tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen yhdistäminen. Toiminta perustuu tutkimuksellisen tiedon, kehittämisen ja työelämän väliseen vuoropuheluun.

Sosiaalitaidon toiminta pohjaa ajankohtaisiin ja alueellisiin tarpeisiin sekä sektorirajat ylittävään pitkäjänteiseen yhteistyöhön. Pohjana tälle työlle on alueellinen strateginen ja pitkäjänteinen kehittämistyö. Sosiaalitaidon kehittämistyö toteuttaa alueellaan myös valtakunnallisia strategisia tai ohjelmallisia linjauksia.

Sosiaalitaidon toimintaa ohjaavia periaatteita ovat:

- sosiaalinen ja hyvinvointia edistävä näkökulma
- toiminta on kuntien tarpeista syntyvää ja pyrkii konkreettisiin parannuksiin
- toiminta ei kuulu muiden seudun tai alueen toimijoiden perustehtäviin
- toiminta kohdentuu yksittäistä kuntaa tai palvelua laajempiin kokonaisuuksiin
- toiminnassa yhdistyvät kehittämistyötä tukevan tutkimuksen, arvioinnin ja koulutuksen näkökulmat
- toiminta on monitoimijaista, -ammattillista ja -sektorista
- toiminnan lähtökohtana on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annettu laki ja asetus

Sosiaalitaidon kehittämistyössä ovat mukana myös sosiaalialan johtamiseen ja henkilöstöön liittyvät kysymykset (mm. osaaminen, henkilöstön saatavuuden turvaaminen, tehtävärakenteiden ja toimintatapojen kehittäminen ja uudet ammatilliset roolit työssä). Sosiaalitaito varmistaa osaltaan, että toiminta-alueen kunnat ovat aktiivisesti osallisia valtakunnallisessa kehittämistyössä.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta on lakisääteistä, ja sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetussa laissa (1230/2001) määritellyt tehtävät ohjaavat osaltaan Sosiaalitaidon toimintaa:

- 1) sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen;*
- 2) peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen;*
- 3) sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys;*
- 4) sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen; sekä*
- 5) muiden 1 §:n 1 momentin tavoitetta palvelevien tehtävien toteutuminen.*

Lisäksi osaamiskeskusten tehtävänä on turvata valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen 5 §:ssä tarkoitetussa neuvottelukunnassa erikseen sovittavan työnjaon pohjalta.

Sosiaalialan osaamiskeskukset osallistuvat lasten päivähoiton ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen osana 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviään, kun toiminnassa on kyse lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisestä tai palvelujen kehittämisestä.

Sosiaalitaidon toiminnan sisällöt

Sosiaalitaidon toiminnan sisällöllisissä valinnoissa sekä työskentelyn kohdentumisessa ja toteutumisessa on keskeistä asiakaslähtöisyys. Kaiken toiminnan on tuotettava hyötyä/lisääarvoa toiminta-alueen kunnille, kuntayhtymille ja sosiaalialan ammattilaisille. Sisällöllisten valintojen tulee myös olla ajankohtaisiin, havaittuihin kipukohtiin, tiedon tarpeeseen tai kehittämistarpeisiin pureutuvaa. Sosiaalitaidon toiminnassa on myös keskeistä nopeus, toiminnallinen ”ketteryys” sekä tarkoituksenmukaiset ja innovatiiviset työskentelymenetelmät.

Sosiaalitaidon toiminta rakentuu kolmen keskeisen teeman varaan:

1. Sosiaalialan kehittämistyön suunnittelu ja organisointi
2. Tiedolla johtamisen tukeminen ja edistäminen, uuden tiedon tuottaminen ja soveltaminen kehittämistyön, suunnittelun ja päätöksenteon tueksi
3. Sosiaalialan henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja uudistaminen

Sosiaalitaidon toiminta muodostuu kuudesta tehtävästä, joiden sisällöt ja toteutus limittyvät osin toisiinsa. Tehtävien operationalisointi toimeksiannoiksi tapahtuu tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa ja täydentyy prosessien edetessä.

1. Sosiaalialan kehittäminen
2. Tietoperustaisuuden vahvistaminen kehittämistyössä
3. Valtakunnallinen ja alueellinen vaikuttamistyö
4. Ammatillisen osaamisen vahvistaminen
5. Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta
6. Sisäinen kehittäminen

SOSIAALIALAN KEHITTÄMINEN

TEHTÄVÄT	<ul style="list-style-type: none">➤ Prosessien kehittäminen palvelurakenteissa➤ Seudullinen kehittämistyön koordinointi➤ Kehittämistyön fasilitointi ja asiantuntijatuki➤ Hankkeiden hakemisen tuki➤ Hankkeiden hakeminen, toteutus ja hallinnointi➤ Asiantuntijaverkostot
KONKREETTISEET TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">➤ Kansa-koulu III-hanke (20-21)➤ Tulevaisuuden Lastensuojelu-hanke (20-22)➤ Aikuissosiaalityön verkoston koordinointi➤ Ikäihmisten palveluiden kehittämisohjelma (21-22)➤ Omaishoidon verkosto➤ Päivätoiminnan verkosto➤ LKU Kirjaamisvalmentajaverkosto➤ LU Kantaan liittymisen verkosto➤ Sosiaalitaidon ja Soccan tiedonhallinnan kehittämisen koordinoitiryhmä➤ Osallistuminen sote-uudistusta tukeviin Tulevaisuuden sotekeskus- ja rakenneuudistushankkeiden toimeenpanoon Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueilla.
TULOS	Sosiaalipalvelut ja niihin integroituvat terveyspalvelut toteutetaan tarkoituksenmukaisesti (rakenteet, toimintatavat, vaikuttavuus, laatu-kustannussuhde). Palvelut ovat vaikuttavia ja taloudellisia.

TIETOPERUSTAISUUDEN VAHVISTAMINEN KEHITTÄMISTYÖSSÄ

TEHTÄVÄT	<ul style="list-style-type: none">➤ Tietoperustaisen kehittämistyön vahvistaminen➤ Kuntien ja kuntayhtymien toiminnan suunnittelua, kehittämistä ja päätöksentekoa tukeva tiedontuotanto➤ Vaikuttavuustiedon tuottamisen edistäminen➤ HyTe-tiedon tuottaminen yhteistyössä alueen kuntien kanssa➤ Tutkimuksellinen ote kehittämistyössä
KONKREETTISET TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">➤ Palvelujen tila -selvitykset (aikuisten sosiaalipalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut, ikäihmisten palvelut)➤ Sosiaalisen raportoinnin pilotointi, kehittäminen ja levittäminen alueelle➤ Selvitetään esikouluikäisiä lapsia koskevan hyvinvointitiedon tuottamisen tarve alueen kuntien ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa ja toteutetaan tarpeen mukaan.➤ Koordinoidaan opinnäyteyhteistyötä oppilaitosten ja kuntien/kuntayhtymien kanssa.➤ Muu tiedontuotanto (mm. oppaat ja lainsäädännön soveltamisohjeet)
TULOS	Toteutettava kehittämistyö perustuu tutkittuun tietoon ja tuottaa uutta alueellista tietoa hyvinvointia ja terveyden edistämistä tukevaan työhön. Alueen kunnat ja kuntayhtymät saavat tietoa oman päätöksentekonsa ja toiminnan suunnittelun tueksi.

VALTAKUNNALLINEN JA ALUEELLINEN VAIKUTTAMISTYÖ

TEHTÄVÄT	<ul style="list-style-type: none">➤ Asiantuntijalausunnot ja kommentoinnit➤ Osallistuminen neuvottelukuntiin ja työryhmiin➤ Viestintä ja mediavaikuttaminen➤ Asiantuntijavaikuttaminen
KONKREETTISET TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">➤ Keski-Uudenmaan sote-hankkeiden ohjausryhmä➤ Länsi-Uudenmaan sote-hankkeiden ohjausryhmä➤ Sosiaalihuollon tietosuojan ohjausryhmä Sohvi/TSV➤ Sote-tietoarkkitehtuurin ohjausryhmä➤ Uudenmaan liiton hyvinvoinnin asiantuntijaryhmä➤ Lausuntojen valmistelu sosiaalialan osaamiskeskusverkostossa➤ Sote-kehittämisrakenteeseen vaikuttaminen sote-uudistuksessa
TULOS	Sosiaalitaito toimii ja vaikuttaa aktiivisesti, välittää alan osaamista, tietoa, kokemusta ja asiantuntijuutta lainsäädännön, ohjelmien, valtakunnallisten ohjeistusten ja laatusuosituksen valmisteluun.

AMMATILLISEN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN

TEHTÄVÄT	<ul style="list-style-type: none">➤ Alueen tarpeisiin vastaavien koulutusten järjestäminen➤ Uudistuvan lainsäädännön toimeenpanon tuki➤ Muu yhteistyö
KONKREETTISET TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">➤ Lainsäädännön uudistuksiin ja toimeenpanoon liittyvät koulutukset➤ Kirjaamisasiantuntijavalmennus➤ Asiakkaan asemaan liittyvien koulutusten toteuttaminen➤ Gerontologiseen hoito- ja hoivatyöhön liittyvät koulutukset
TULOS	Alan henkilöstö on ammatillisesti osaavaa, työskentelymenetelmät ovat joustavia ja nykyaikaisia, lainsäädännön tuntemus on vahvaa, asiakkaan saama palvelu ja kohtelu on hyvää.

SOSIAALI- JA POTILASASIAMIESTOIMINTA

Tehtävät	<ul style="list-style-type: none">➤ Sosiaaliasiamiestoiminnan tuottaminen 12 alueen kunnalle➤ Potilasasiamiestoiminnan tuottaminen 12 alueen kunnalle
Konkreettiset toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none">➤ Asiakasvastaanotto puhelimitse ja salatun sähköpostiyhteyden sekä Asiointitilin välityksellä➤ Asiakas- ja verkostotapaamiset➤ Asiakkaiden ohjaus, neuvonta ja avustaminen muistutusten teossa➤ Asiakkaan tilanteen selvittäminen ja sovittelu toiminta asiakkaan ja työntekijän välillä➤ Verkostotapaamiset kuntien kanssa➤ Tiedottaminen➤ Juridinen neuvonta➤ Koulutukset➤ Kunnan- ja kaupunginhallituksille laadittavat vuosittaiset kertomukset sosiaaliasiamiestoiminnasta➤ Raportointi potilasasiamiestoiminnasta
Tulos	<p>Asiakkaat ovat aidosti osallisia omissa asiakasprosesseissaan Asiakkaan saama palvelu ja kohtelu on hyvää Kuntalaiset ovat tietoisia SAM/PAM-toiminnasta ja oikeusturvakeinoistaan Kuntien päättäjillä on tiedossa asiakkaiden oikeuksiin ja kohteluun liittyvät SAM/PAM-toiminnassa tehdyt havainnot Henkilökunnan lainsäädännön tuntemus on vahvaa</p>

SISÄINEN KEHITTÄMINEN

TEHTÄVÄT	<ul style="list-style-type: none">➤ Sidosryhmäyhteistyö➤ Osallistuminen valtakunnallisiin ja yhteistyöalueen osaamiskeskusverkostojen toimintaan
KONKREETTISET TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">➤ Osaamiskeskusten asiantuntijaverkostot (yleissuunnittelijat, johtajat, sosiaali- ja potilasasiamiehet)➤ Osallistuminen kansallisten ja kansainvälisten verkostojen toimintaan➤ Ajankohtaiset konferenssit ja seminaarit kotimaassa ja ulkomailla (mm. TerveSos-päivät, Kuntamarkkinat, Sosiaalityön tutkimuksen päivät, Valtakunnalliset sosiaaliasiamiespäivät, Gerontologiapäivä, ESN-verkoston seminaarit ja konferenssit)➤ Oman työyhteisön koulutus- ja kehittämispäivät, suunnittelupäivät, kehityskeskustelut ja työnohjaus
TULOS	Sosiaalitaidon henkilöstö on osaavaa, omaa hyvät perustiedot sosiaali- ja terveysalan keskeisistä kysymyksistä sekä meneillään olevista kehittämistrendeistä ja ilmiöistä niin yksittäisten sisältöjen kuin yhteiskunnallisten kysymysten osalta.

Talous ja henkilöstö

Sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan on vuosille 2021-2022 valtakunnallisesti kohdennettu valtionavustusta 3 miljoonaa euroa/vuosi. Valtionavustus on kohdennettu osaamiskeskusten pysyvän henkilöstön palkkaukseen ja toimintakuluihin. Valtionavustuksen osuus Sosiaalitaidon kokonaistuotoista on ollut vuosittain 25 – 30 %.

Sosiaalitaidon rahoitusrakenne on seuraava:

- valtionavustus vuosille 2021 ja 2022 on noin 173 000 €/vuosi, jolla katetaan perustoimintojen ylläpito, tilat ja laitteet sekä pysyvä sidosryhmäyhteistyö.
- osakassopimuksen perusteella maksettava kuntien toiminta-avustus on vuonna 2021 105 400 €. Tällä katetaan tiedonhallinnan kehittämisresurssi sekä hankkeiden omarahoitusosuuksia.
- kuntien kanssa tehtyjen sopimusten nojalla katetaan sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnan sekä ikäihmisten palvelujen seudullisen kehittämisen koordinaation kustannukset.
- hankerahoitusta on vuosille 2021-2022 myönnetty ainakin monialaisen lastensuojelun kehittämiseen (TulLas) sekä kirjaamisosaamisen kehittämiseen (Kansa-koulu III).
- Sosiaalitaito saa lisäksi satunnaisia tuloja kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tehdyistä toimeksiannoista (selvitykset, koulutukset yms.).

Sosiaalitaidon henkilöstön osaamiseen sekä työssä jaksamiseen kiinnitetään huomiota. Henkilöstön osalta osaamisen vahvistamisen tarpeet ja toimenpiteet työstetään yhteisissä kehittämissäpäivissä, suunnittelupäivissä ja kehityskeskusteluissa. Työntekijät saavat myös tarvittaessa työnohjausta ja koulutusta oman työskentelynsä ja kehittymisensä tueksi.

Viestintä

Viestinnän tarkoituksena on välittää tietoa Sosiaalitaidon toiminnasta ja tuloksista sekä yleisemmin välittää tietoa sosiaalialan ajankohtaisesta tutkimuksesta, uudistuksista ja kehittämistoiminnasta. Viestintä toimii osaltaan myös vaikuttamistyön välineenä.

Tiedottamisen tärkeimmät kohderyhmät ovat toiminta-alueella työskentelevät kuntien ja kuntayhtymien sosiaalialan ammattilaiset, sosiaali- ja terveysjohto, kuntapäätäjät sekä vaikuttajat alueella ja valtakunnallisesti.

Vuosina 2021-2022 kehitetään Sosiaalitaidon ulkoista viestintää uudistamalla verkkosivut www.sosiaalitaito.fi sekä aloittamalla säännöllisesti ilmestyvän uutiskirjeen julkaiseminen.

Lisäksi Sosiaalitaidon toiminnasta viestitään tarpeen mukaan paikallisiin ja valtakunnallisiin tiedotusvälineisiin sekä sosiaalisen median kanaviin ja alustoille.